

JOSE ry

Tukea oppimiseen kaikenikäisille!

www.lukijose.fi

Lisätiedot Satulta

puh. 044 282 0034

satu.niiranen@lukijose.fi

JOSE ry

LASTEN OPPIMISEN APUVÄLINEREPPU

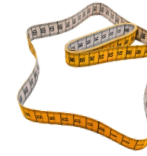
Nyt olet hyvän äärellä. Käsissäsi on JOSE:n lasten apuvälinereppu.

Uuden oppiminen, keskittyminen, hahmottaminen, lukeminen ja kirjoittaminen, ylipäättään kaikki oppimiseen liittyvä voi olla haasteellista. Erityisesti, jos sinulla on oppimisvaikeus, saatat hyötyä erilaisista apuvälineistä oppimisen tukena.

Jokainen meistä hyötyy oppimisen apuvälineistä. Ei tarvitse olla oppimisvaikeuttakaan, vaan ilman sitäkin oppiminen on toisinaan hankalaa. Tutustu repun sisältöön ja testaa apuvälineitä omassa arjessasi.

Lisätietoa ja vinkkejä apuvälineiden käyttöön voit lukea tästä vihkosta tai katsoa videoina. Videot näet lukemalla puhelimellasi QR-koodit. Jos sinulla ei ole puhelimessa QR-koodin lukijaa, voit ladata sen maksuttomasti Play Kaupasta tai App Storesta. Videot löytyvät ilman QR-koodiakin YouTubesta Joensuun seudun erilaiset oppijat ry:n kanavalta.

Yksilöllistä ohjausta ja lisätietoa saat JOSE ry:stä (www.lukijose.fi).

MITTANAUHA on konkreettinen esimerkki lukujonossa (1, 2, 3, 4 jne.) liikkumisesta. Voit rallatella lukujonoa eteen ja taaksepäin kahden, kolmen tai viiden välein. Huomaa itsellesi haasteelliset kohdat ja harjoittele niitä. Taito kehittyy toistojen kautta. Matematiikkaa on kaikkialla ympärillämme.

SATATAULUN avulla voit vahvistaa kymmenjärjestelmän tuntemustasi. 100-ruudukolla voi myös pelata. Tyhjän satataulun ruutuun kirjoitetaan valmiiksi yksi luku, jonka jälkeen tehtäväsi on sijoittaa puuttuvat luvut paikalleen. Repun pienet laskukuutiot toimivat käytännön esimerkkinä satataulun kanssa laskemiseen. Niillä voit myös piilottaa lukuja satataulusta tai sijoittaa sen laskukuution tyhjään ruudukkoon. Keksitkö luvun?

MITTAYKSIKÖITÄ JA TUKIPISTEITÄ -TAULU (mukaillen Ikäheimo & Piipponen 2014) havainnollistaa mittasuhteita ympärillämme. Yksikön muuttaminen toiseen yksikköön tapahtuu yksinkertaisimmillaan pilkkua siirtämällä. Kuinka paljon siis on 100 metriä muutettuna millimetreiksi tai 12 litraa muutettuna desilitroiksi?

ELÄINHAHMOJEN avulla voit harjoitella monenlaisia matematiikan taitoja. Voit jaotella eläimiä eri ryhmiin ja harjoitella tällä tavalla esimerkiksi prosenttilaskujen, murtolaskujen ja jakolaskujen perusteita. Eläimet havainnollistavat myös konkreettisesti yhteen- ja vähennyslaskuja. Poimi itsellesi ryhmä eläimiä. Montako eläintä sinulla on ryhmässäsi? Kuinka monta kanaa on tässä eläinryhmässä? Miten ilmaisisit tämän luvun murtolukuna? Entä prosentteina?

Hahmottamiskykyä tarvitaan sanallisen tehtävän ymmärtämiseen, muotojen havaitsemiseen, lukujen sijoittamiseen ja esimerkiksi jakokulmassa laskemiseen. Siksi tässä muutama vinkki, jotka helpottavat laskutehtävien hahmottamista:

- piirrä tehtävä
- hyödynnä ruutupaperia (erityisesti prosenttilaskut)
- johda toisen helpomman laskun kautta

$$\begin{aligned} 6 \times 8 &= \\ 5 \times 8 + 8 &= \\ 5 \times 8 &= 40 \\ 40 + 8 &= 48 \end{aligned}$$

LASKUTAITO JA HAHMOTTAMINEN

Laskeminen voi olla haasteellista esim. seuraavista syistä.
Tunnistatko?

Lukivaikeus

- vaikea ymmärtää ja muistaa matemaattisia merkkejä ja
- käsitteitä vaikea ymmärtää sanallisia tehtäviä

KEINO:

- keksi eri merkeille eri värit
- lue tehtävä ääneen useasti
- viivaa yli turha, ympyröi olennainen, piirrä

Hahmottaminen

- vaikea käsitellä nähtyä tietoa: diagrammit, geometria
- kolmiulotteinen hahmottaminen vaikeaa

KEINO:

- rakenna mallikappaleita
- tee kaksiulotteisesta kolmiulotteinen
- lue ääneen

Tarkkaavuuden vaikeus

- virheet numeroiden merkinnoissa ja laskukaavoissa
- vaikea säädellä omaa toimintaa ja esim. vaihtaa laskutapaa

KEINO:

- pilko tehtävä osiin
- merkitse kaikki välivaiheet näkyviin
- tauota työskentelyä riittävän usein

Muisti

- hankala muistaa peruslaskutoimituksia, kertotaulua ja laskusääntöjä

KEINO:

- tee itsellesi muistin tukia: muistilaput, puhelimen muisti
- voit kerrata laskuja esim. YouTube-videoiden avulla

VIDEO: laskemisen apuvälineet

SISÄLTÖ

Voit tutustua apuvälineiden käyttöön katsomalla videot QR-koodeista tai lukemalla lyhyet esittelyt.

KESKITTÄMINEN

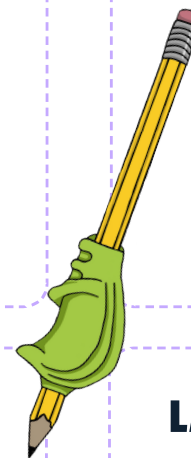
Terapiaketju
Aktiivirulla
Istuintyyny
Puristelupallot
Puristelusydan
Purukoru
Infinity Cube
Kuulalelu
Naksuketju
Kuulosuojaimet

s.4

AJANHALLINTA

Kuukausisuunnitelma
Toimintataulu
Ajastin

s.7

LUKEMINEN JA KIRJOITTAMINEN

Lukuviivain
Lukukalvo
Kynätuet
Korostustussit
Hiekkapaperiaakkoset
Wordin työkalut

s.8

LASKUTAITO JA HAHMOTTAMINEN

Mittanauha
Satataulu
Mittayksiköitä ja tukipisteitä -taulu
Eläinten lajittelu

s.10

KESKITTÄMINEN

Keskittyminen voi olla vaikeaa esim. seuraavista syistä.

Tunnistatko?

Lukivaikeus

- vaikeuttaa luetun ymmärtämistä
- keskittymisen herpaantuessa lukemaansa on vaikea muistaa

KEINO:

- tauota työkentelyä: kokeilemalla löydät oman rytmiä
- kysele itseltäsi tekstistä lukemisen jälkeen

Hahmottaminen

- mahdolliset virhetulkinnat ja väärymmärykset. Voi liittyä tehtävään, tehtävänantoon tai vuorovaikutukseen

KEINO:

- pysähdy ja käy läpi tilanne / tehtävä rauhassa

Tarkkaavuuden vaikeus

- häiriöherkyys (äänet, valot, liike)
- vaikea keskittyä yhteen asiaan kerrallaan

KEINO:

- kuulokkeet, sermit, lippalakki, rauhallinen tila
- tauotus

Muisti

- asioita on vaikea muistaa, jos työskennellessä ajatus katkeilee usein
- jos arki on täynnä muistamista ja mementoimista, niistä voi kertyä kuormaa muistille

KEINO:

- muistivihko, kalenteri (kirjaa muistiin kaikki minkä voit)

TERAPIAKETJU on kädessä pyöriteltävä ketju, joka vääntyy moneen suuntaan. Ketjun osat saa irrotettua toisistaan. Näin sitä pystyy pidentämään ja lyhentämään. Ketjussa on nystyröitä erilaisten aistituntumusten aikaansaamiseksi.

AKTIIVIRULLA on aktiivisuuteen, käden puristusvoiman ja tarttumisen harjoitteluun sopiva keskittymisen apuväline. Pieni ja käteen sopiva rulla on huomaamaton ja hiljainen apuväline työskentelyn tukena. Rullan nystyrät stimuloivat ihoa.

KYNÄTUET ohjaavat ottamaan kynästä oikeaoppisen kirjoitusotteen. Mikäli kynäote on vääranlainen, käsi voi väsyä ja kipeytyä kirjoittaessa nopeasti. Repussa on erilaisia kynätukia, joista Grotto-tuki ohjaa oikeaoppiseen kynäotteeseen parhaiten. Kuvassa Grotto-tuki.

KOROSTUSTUSSIT auttavat asioiden ryhmittelyssä sekä olennaisen poimimisessa tekstistä. Voit värikoodata niillä esimerkiksi muistiinpanojasi. Eri väreillä saat ryhmiteltyä asioita.

HIEKKAPAPERIAAKKOSET

sujuvoittavat aakkosiin tutustumista. Voit tuntea ja tunnustella millaisista muodoista ja kaarista aakkoset muodostuvat. Kun kirjainten muoto on kädelle tuttu, helpottuu myös niiden muodostaminen kynällä.

WORDIN TYÖKALUT ovat oiva apuväline tekstin tuottamiseen sekä kuuntelemiseen. Näytä-välilehdeltä pääset syventävään lukuohjelmaan. Täällä pystyt mm. värjäämään sivun ”värikalvolla”, kuten lukukalvolla, kirjoittamaan puheella, kuuntelemaan kirjoittamaasi, tavuttamaan tekstiä ja suurentamaan tekstiä.

VIDEO: lukemisen apuvälineet

VIDEO: kirjoittamisen apuvälineet

CELIA (Saavutettavuuskirjasto Celia) on valtion äänikirjasto.

Celianetin kirjat ovat kuunneltavissa Pratsam Reader-sovelluksen avulla sekä nettisivuilla. Lainattu kirja latautuu Pratsam Reader-sovellukseen ja palautuu sieltä itsestään, kun laina-aika umpeutuu. Celianetin palveluihin on oikeutettu, jos kokee lukemisen vaikeaksi tai on todettu jokin lukemisen este. Tunnuksia Celian äänikirjoihin tekevät mm. kirjastot ja oppilaitokset sekä JOSE ry.

LUKEMINEN JA KIRJOITTAMINEN

Lukeminen ja kirjoittaminen voi olla haasteellista esim. seuraavista syistä.

Tunnistatko?

Lukivaikeus

- lukeminen on takeltelevaa ja hidasta

KEINO:

- kaikki lukeminen kehittää sujuvuutta ja luetun ymmärtämistä

- kirjoittaminen on vaikeaa ja/tai tulee virheitä

KEINO:

- pilko iso tehtävä osiin, suunnittele runko, nuku yön yli

Tarkkaavuuden vaikeus

- kirjoja lukiessa keskittyminen on vaikeaa ja ajatus harhailee
- tehtäviä tehdessä saatat vastata asian vierestä

KEINO:

- tauota
- pysähdy pohtimaan mitä luit
- käytä värejä
- kirjoittaessa suunnittele runko

Hahmottaminen

- isojen tekstikonaisuuksien ja asioiden yhteyksien hahmottaminen

- kuvien tulkinta
- tietokoneella eri alustoilla liikuminen vaikeaa

KEINO:

- pohdi opskeltavaa yhdessä kaverin kanssa, pyydä apua
- piirrä

Muisti

- työmuisti (muistin osa, jota käytät työskennellessä) on kapeampi ja asioiden siirtäminen pitkäkestoiseen säilömuistiin on vaikeampaa

KEINO:

- lukiessa tarvitset toistoja, äänikirjaa ja omia muistiinpanoja/ muistisääntöjä

LUKUVIIVAIN

pienentää mustan tekstin kontrastia valkoisella paperilla ja auttaa sinua pysymään oikealla rivillä lukiessasi. Viivaimen aukko asetetaan luettavan rivin kohdalle. Näin silmä voi ennakoita samalla värikalvon läpi tulevaa tekstiä. Viivain toimii hyvin myös kirjanmerkkinä!

LUKUKALVO

toimii samalla tavalla kuin viivain, eli pienentää mustan tekstin kontrastia valkoisella paperilla, mutta se maalaa koko tekstin. On yksilöllistä, mistä väristä kenenkin silmä pitää. Siksi repussa on eri värisiä kalvoja. Kokeile, mikä niistä sopii juuri sinulle!

ISTUINTYÖN

auttaa levotonta istujaa. Voit sujauttaa istuintyön takapuolesi alle, selkäsi taakse tai vaikka lattialle jalkojesi alle. Istuintyön avulla mahdollistat kehollesi liikettä esimerkiksi keinumalla, nojailemalla ja jalkoja rullailemalla. Voit kokeilla istuintyön nystyräistä tai sileää puolta ja löytää omille aisteillesi sopivan puolen.

PURISTELUPALLO

on keskittymisen apuväline, jota voit puristella kädessäsi tai hieroa kevyesti kämmenissäsi. Aistituntemus kädessä on melko vahva, riippuen pallon jämäkkydestä. Palloja on eri vahvuisia!

PURISTELUSYDÄN

on keskittymisen apuväline kuten puristelupallokin. Myös puristelusydäntä voit puristella kädessäsi tai hieroa kevyesti kämmenissäsi. Aistituntemus puristelusydamessä on kevyt ja sormilla on kiva tutkailla puristelusydamen eri muotoja ja kaaria.

PURUKORU

antaa suun aisteille virikkeitä. Jos huomaat suuhusi usein hakeutuvan kynänpäät, hupparin narut tai vaikkapa vetoketjut, voisi purukoru tarjota sinulle turvallisemman tavan hakea virikkeitä. Purukoru saa pureskella ihan luvan kanssa! Huomaathan, että repussa oleva purukoru on kaikkien käytössä. Koru desinfioidaan jokaisen käyttäjän välissä. **Älä laita repun purukoru suuhun.**

INFINITY CUBE

eli "loputon/ääretön kuutio" kääntyy loputtomasti itsensä ympäri. Kuutiolla saat käsillesi puuhaa silloin, kun pyrit keskittymään.

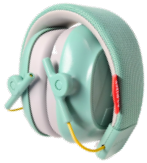
KUULALELU

tukee keskittymistäsi, kun pyörittelet lelua käsissäsi. Kuulalelu on myös sopivan pieni sujahtamaan esimerkiksi taskuun, jossa voit pyöritellä sitä huomaamattomasti ja äänettömästi.

NAKSUKETJU

pitää nimensä mukaisesti naksuvaa ääntä. Jos kaipaat kädessä pyörittelyä saatavan virikkeen lisäksi äänivirikettä, kuuluu naksuketjusta miellyttävä naksahdusääni. Naksuketju on oiva apu keskittymiseen esimerkiksi kotona läksyjä tehdessä.

KUULOSUOJAIMET poistavat ympäristöstä turhat ääniärsykkeet ja auttavat sinua keskittymään paremmin.

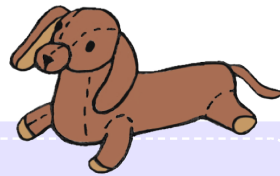
VIDEO: keskittymisen apuvälineet 1

VIDEO: keskittymisen apuvälineet 2

VIDEO: keskittymisen apuvälineet 3

VINKKI painotuotteen tekemiseen

Painotuotteita myyvät monet eri tahot ja niiden hinnoissa on eroja. Edullinen ja jokaisen kukkarolle sopiva painotuote on helppo tehdä itse esimerkiksi pehmolelusta. Täytä pesupussi esim. suolakiteillä tai painopelleteillä. Avaa pehmolelua saumakohtasta ja laita painopussi leluun sisään. Ompele lelu kiinni.

AJANHALLINTA

Ajanhallinta voi olla haasteellista esim. seuraavista syistä. Tunnistatko?

Lukivaikeus

- ymmärtää/lukee väärin aikatauluja

KEINO:

- kokeile auttaako puheesta tekstiksi -toiminto (esim. Android-puhelimella)
- kalenterin menojen korostaminen väreillä

Hahmottaminen

- ajan kulumisen, asioihin tarvittavan ajan ja etäisyyksien hahmottaminen on vaikeaa

KEINO:

- puhelimen karttasovellukset
- ajan mittaaminen, munakello

Tarkkaavuuden vaikeus

- suunnitelmalaisuus ja sovitussa aikatauluissa pysyminen vaikeaa
- uppoutuminen itseä kiinnostaviin asioihin ja ajantajun katoaminen

KEINO:

- puhelimen muistutukset
- kalenterit, ajastin

Muisti

- Koulun lähdön muistaminen
- opiskeluun liittyvien tehtävien ajoissa palauttaminen

KEINO:

- tekemisten suunnittelu osissa
- kirjoita kaikki muistiin, mitkä voit

KUUKAUSISUUNNITELMAAN

voit merkitä koko kuukauden tehtävät ja menot. Voit käyttää merkitsemiseen pyyhittäviä tusseja. Eri väreillä voit koodata eri aiheisiin liittyvät asiat (esim. vihreällä koulu ja punaisella harrasteet ja menot). Voit käyttää merkitsemiseen pyyhittäviä tusseja.

TOIMINTATAULU

on muistitaulu, johon voit suunnitella ja osittaa tehtäviäsi. Taulusta näet työn alla olevat asiat sekä niiden edistymisen. Pieniksi osiksi pilkottu tehtävä on helpompi tehdä kuin suuri kokonaisuus. Ositettu tehtävä kirjoitetaan muistilappuihin, jotka laitetaan toiminta-taulun tehtäväosioon ja siirretään eteenpäin tehtävän edistyessä.

AJASTIN

on apuväline ajan hahmottamiseen. Voit asettaa ajastimeen ajan, jonka aiot työskennellä ja työskentelysi tauot. Voit rytmittää työskentelyä esimerkiksi 30 minuutin jaksoihin, jonka jälkeen on aina 5 minuutin tauko.

Visual Timer on vastaava asia puhelimessasi. Saat ladattua sen Appstoresta tai Playkaupasta ilmaiseksi.

VIDEO: ajan hahmottamisen apuvälineet

VIDEO: ajanhallinnan apuvälineet